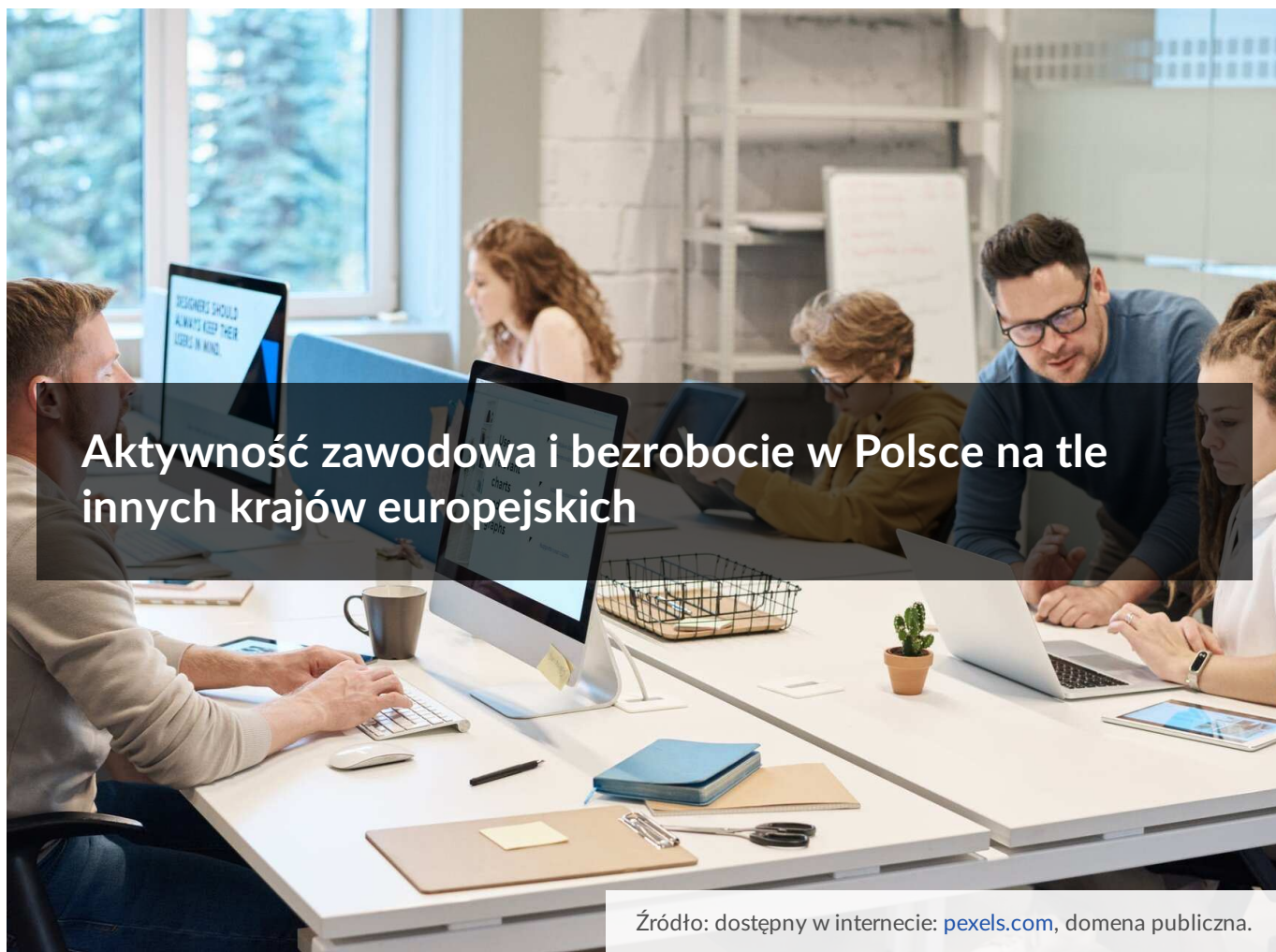

Aktywność zawodowa i bezrobocie w Polsce na tle innych krajów europejskich

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Audiobook](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Aktywność zawodowa i bezrobocie w Polsce na tle innych krajów europejskich

Źródło: dostępny w internecie: pexels.com, domena publiczna.

Wiesz już, jak wygląda struktura zatrudnienia w Polsce według sektorów gospodarki narodowej oraz jak zmieniała się ona na przestrzeni lat. Znasz także zagadnienia dotyczące aktywności zawodowej Polaków. Dziś porównasz współczynnik aktywności zawodowej oraz stopę bezrobocia w Polsce i innych krajach europejskich.

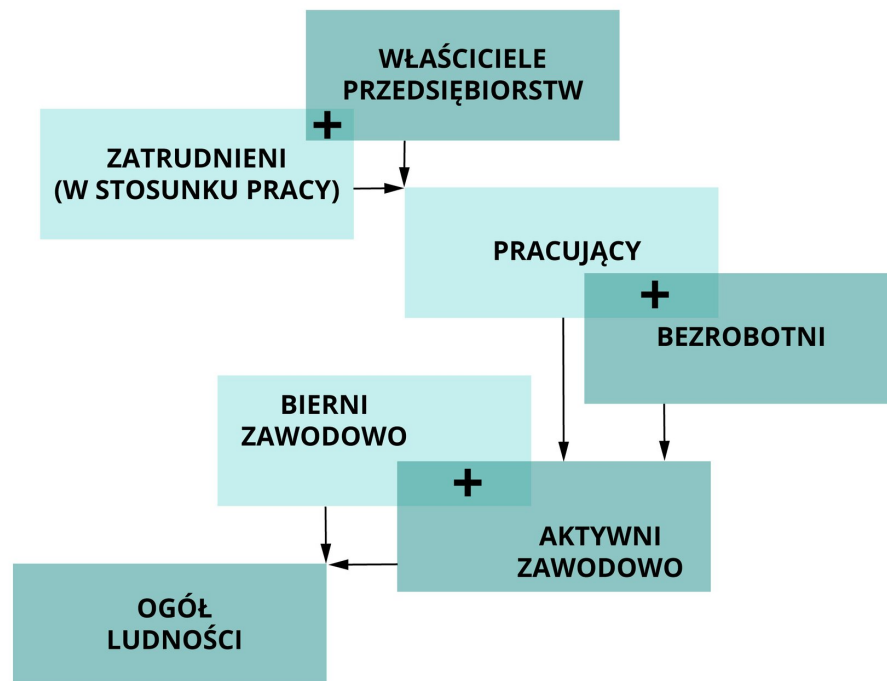
Twoje cele

- Wymienisz czynniki wpływające na stopień aktywności zawodowej ludności oraz jej zatrudnienia według sektorów gospodarki w odniesieniu do wybranych krajów Europy.
- Obliczysz współczynnik aktywności zawodowej i stopę bezrobocia w Polsce.
- Porównasz wartości współczynnika aktywności zawodowej i stopy bezrobocia w Polsce i innych wybranych krajach europejskich oraz zaproponujesz przyczyny tego zróżnicowania.

Aktywność zawodowa

Polecenie 1

Przypomnij sobie, kim są osoby aktywne zawodowo.

Schemat aktywności zawodowej

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Czynnikami wpływającymi na **stopień aktywności zawodowej** ludności oraz jej zatrudnienia według **sektorów gospodarki** w różnych krajach są między innymi:

- system edukacji,
- model rodziny i funkcje kobiety w społeczeństwie,
- wskaźnik urbanizacji,
- walory przyrodnicze, np. występowanie surowców naturalnych, walory turystyczne.

W statystykach międzynarodowych przyjmuje się, że **współczynnik aktywności zawodowej** oblicza się jako stosunek liczby **osób aktywnych zawodowo** (pracujących i bezrobotnych razem) do liczby ludności w wieku 15 lat i więcej. Uwzględnia on zatem także osoby w wieku poprodukcyjnym. Jest to miernik obrazujący stopień wykorzystania **zasobów siły**

roboczej w gospodarce. Współczynnik ten w dużej mierze zależy od **obciążenia demograficznego**.

$$W_{AZ} = (L_{AZ} / L_{15+}) \cdot 100 = ((P + B) / L_{15+})100$$

W_{AZ} – współczynnik aktywności zawodowej

L_{AZ} – liczba ludności aktywnej zawodowo w danym miejscu i czasie

L_{15+} – liczba ludności w wieku 15 lat i więcej w danym miejscu i czasie

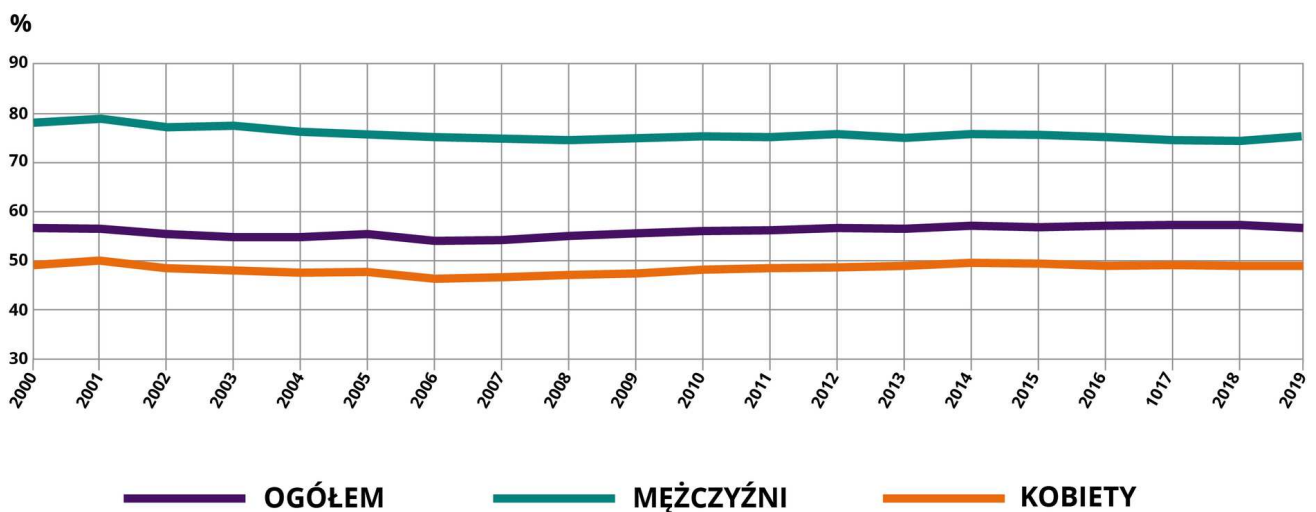
P – liczba pracujących w danym miejscu i czasie

B – liczba bezrobotnych w danym miejscu i czasie.

GUS udostępnia także inne wskaźniki dotyczące aktywności ekonomicznej ludności w różnych grupach wiekowych, płci itd., jednak na poziomie światowym dane takie nie są publikowane.

Polecenie 2

Określ tendencję zmian współczynnika aktywności zawodowej w Polsce od początku XXI w.

Współczynnik aktywności zawodowej w Polsce (%)

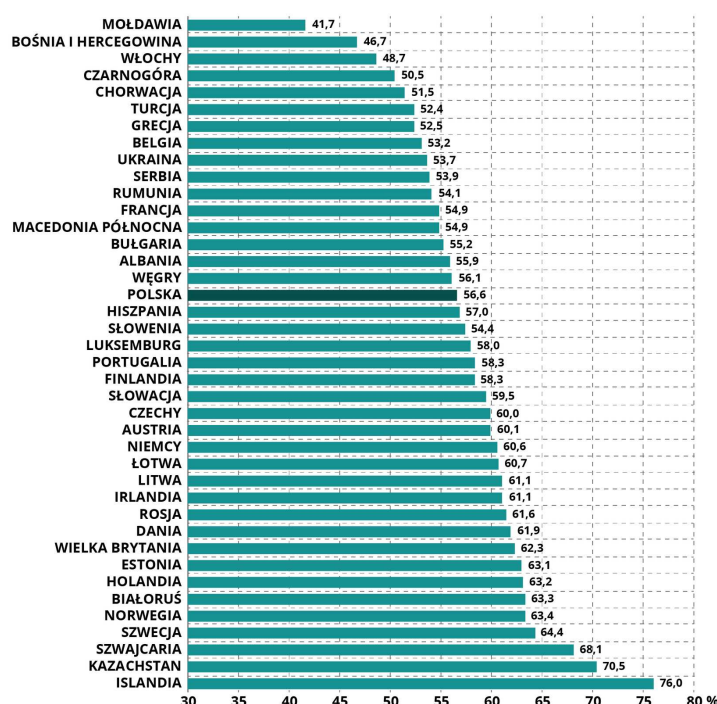
Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., oprac. na podstawie [danych Banku Światowego](#), licencja: CC BY-SA 3.0.

Współczynnik aktywności zawodowej w Polsce od początku XXI wieku jest mniej więcej na stałym poziomie 54–57%. Według danych **Banku Światowego**, w 2019 roku wynosił on w Polsce 56,6%. Wartość ta była zróżnicowana w odniesieniu do mężczyzn i kobiet

(odpowiednio: 74,7% oraz 48,7%). Tak duża różnica (około 26 punktów procentowych) wynika z faktu, że kobiety rzadziej zgłaszają chęć podjęcia pracy ze względu na opiekę nad domem i dziećmi. Należy również mieć na uwadze, że wskaźnik ten odnosi się również do osób w **wieku poprodukcyjnym**, a ta grupa wiekowa – jak wiadomo – jest o wiele liczniej reprezentowana przez kobiety aniżeli przez mężczyzn.

Polecenie 3

Porównaj współczynnik aktywności zawodowej ludności Polski i innych krajów europejskich. Zaproponuj przyczyny wysokich i niskich wartości tego miernika w różnych krajach.

Współczynnik aktywności zawodowej w 2019 r. w wybranych krajach (%)

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., oprac. na podstawie [danych Banku Światowego](#), licencja: CC BY-SA 3.0.

Współczynnik aktywności zawodowej w Polsce, wynoszący w 2019 r. 56,6%, był nieco niższy niż średnia krajów UE (57,3%) i dużo niższy niż średnia wartość dla świata (61,2%). Wiele krajów Europy Południowej i Wschodniej odznaczało się niskimi wartościami analizowanego współczynnika, między innymi ze względu na **starzenie się społeczeństwa**. Z kolei państwa skandynawskie, Wielka Brytania, Irlandia, Islandia i wiele innych krajów Europy Zachodniej cechowało się wyższymi wartościami analizowanego wskaźnika. W większości przypadków występują tam względnie wysokie (jak na Europę) wartości **współczynnika przyrostu naturalnego** i odsetka ludności w **wieku produkcyjnym**. W krajach o relatywnie wysokich wartościach współczynnika aktywności zawodowej duży wpływ na ich wartości ma znaczna aktywność zawodowa kobiet.

Ciekawostka

Trzeba pamiętać, że trudności w porównywaniu danych powoduje fakt, że w niektórych krajach europejskich do aktywnych zawodowo zalicza się czasami także pracujących więźniów, osoby odbywające zasadniczą służbę wojskową, pracujących zakonników i gospodynie domowe pomagające w gospodarstwach rolnych.

Stopa bezrobocia

Bezrobocie jest efektem braku równowagi między **podażą pracy** a **popytem na pracę** w danym miejscu. Jest jednym z najważniejszych problemów społecznych i gospodarczych w Polsce. Oprócz **bezrobocia jawnego**, rejestrowanego przez odpowiednie instytucje, istnieje także **bezrobocie ukryte**, bardzo często w sektorze rolniczym. Dlatego też podczas interpretacji takich danych należy zachować ostrożność.

Budynek Powiatowego Urzędu Pracy

Źródło: Lowdown, dostępny w internecie:
commons.wikimedia.org, licencja: CC BY-SA 3.0.

W państwach komunistycznych z przyczyn ideologicznych bezrobocie na rynku pracy nie występuje, gdyż każdy dorosły obywatel takiego kraju ma prawo do pracy.

W związku z tym w Polsce do 1989 roku nie prowadzono rejestru bezrobotnych.

W statystykach międzynarodowych **stopę bezrobocia** definiuje się jako stosunek liczby bezrobotnych do liczby aktywnych zawodowo.

$$S_B = (B / L_{AZ}) \cdot 100$$

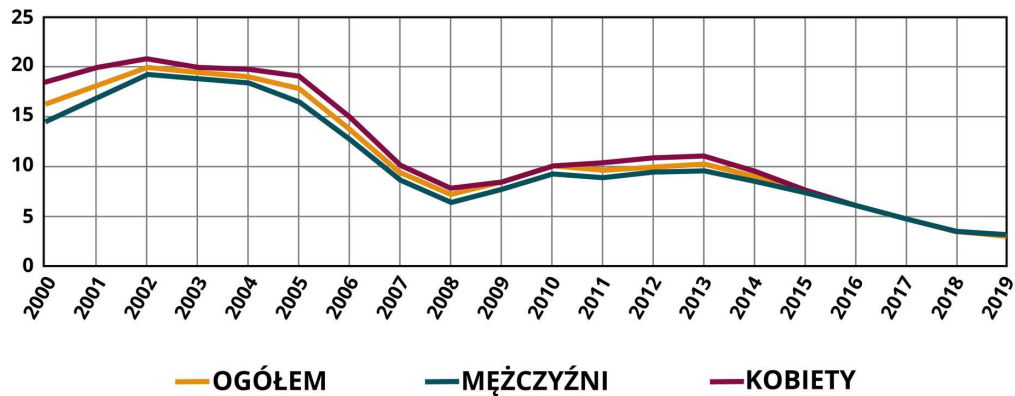
S_B – stopa bezrobocia

B – liczba bezrobotnych w danym miejscu i czasie

L_{AZ} – liczba ludności aktywnej zawodowo w danym miejscu i czasie.

Polecenie 4

Określ tendencję zmian stopy bezrobocia w Polsce od początku XXI w.

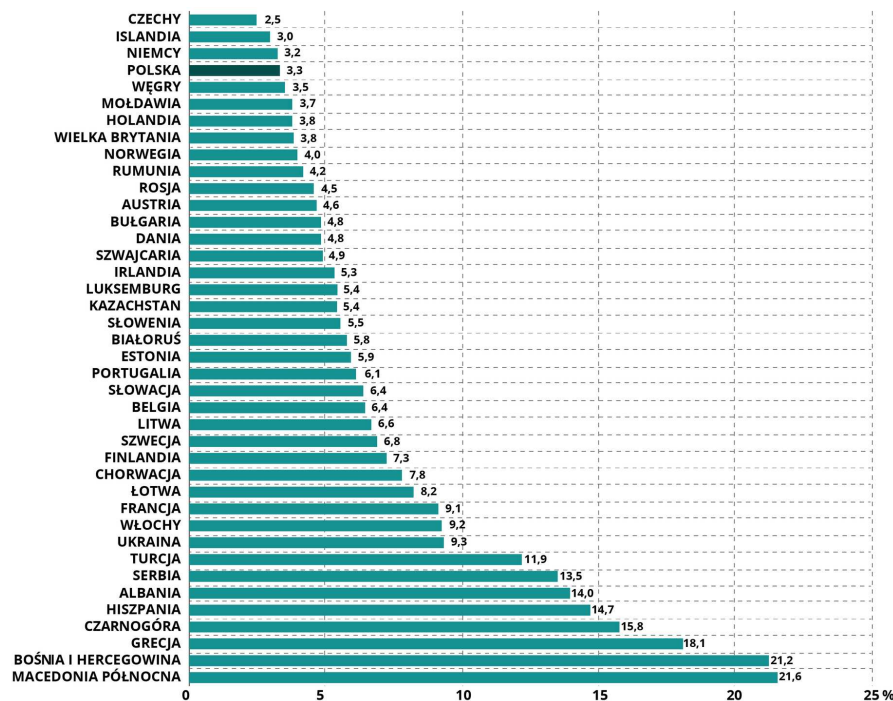
Stopa bezrobocia w Polsce w latach 2000–2019 (%)

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., oprac. na podstawie [danych Banku Światowego](#), licencja: CC BY-SA 3.0.

W 2019 roku stopa bezrobocia w Polsce wynosiła 3,3%. Była ona najniższa w całym analizowanym okresie (od początku XXI w.). W okresie PRL każdy obywatel miał zagwarantowane konstytucyjnie miejsce pracy. Doszło wówczas do **przerostu zatrudnienia**. W wyniku **transformacji ustrojowej** wielu ludzi straciło miejsca pracy. Największą stopę bezrobocia odnotowano w latach 2002–2004. Wynosiła ona wówczas około 20%. W następnych latach jej wartość zaczęła się zmniejszać, m.in. w wyniku poprawy stanu gospodarki i **emigracji zarobkowych**, aż do czasu światowego **kryzysu gospodarczego** w 2008 roku. Od tego momentu wskaźnik ten zaczął rosnąć, jednak w szczytowym momencie wynosił jedynie nieco ponad 10%. Od 2013 roku odnotowuje się systematyczny jego spadek oraz porównywalne wartości, zarówno wśród kobiet, jak i wśród mężczyzn.

Polecenie 5

Porównaj stopę bezrobocia ludności Polski i innych krajów europejskich. Zaproponuj przyczyny wysokich i niskich wartości tego miernika w różnych krajach.

Stopa bezrobocia w 2019 r. w wybranych krajach (%)

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., oprac. na podstawie [danych Banku Światowego](#), licencja: CC BY-SA 3.0.

Polska na tle Europy odznacza się obecnie jedną z najniższych wartości **stopy bezrobocia**. W 2019 roku (według danych Banku Światowego) mniejszymi wartościami charakteryzowały się jedynie Niemcy, Czechy i Islandia. Przyjmuje się, że stopa bezrobocia poniżej 4% oznacza małe bezrobocie. Polska należy zatem do grupy krajów o niskim bezrobociu (3,3%), szczególnie biorąc pod uwagę średnią krajów UE (6,5%) i średnią na świecie (4,9%). Wysoką stopą bezrobocia w Europie odznaczają się kraje Europy Południowej, głównie położone na Półwyspie Bałkańskim i Iberyjskim. Są to państwa mające obecnie problemy gospodarcze. Natomiast niska stopa bezrobocia występuje w krajach o wysokim poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego, a także w krajach odnotowujących duży **wzrost gospodarczy**.

Słownik

bezrobocie ukryte (utajone)

bezrobocie nieobjęte statystyką; występuje w postaci nadzatrudnienia (typowe w gospodarce socjalistycznej), przeludnienia agrarnego (typowe dla krajów słabo rozwiniętych) lub bezrobocia wśród ludzi, którzy zrezygnowali z poszukiwania pracy z powodu beznadziejności swoich usiłowań (typowe dla krajów rozwiniętych)

Źródło: [Encyklopedia PWN](#)

kryzys gospodarczy

gwałtowne zmniejszenie się aktywności gospodarczej (produkcji, zatrudnienia, inwestycji)

Źródło: [Encyklopedia PWN](#)

подаж працы

liczba osób, które są aktywne zawodowo (siła robocza)

popyt na pracę

liczba osób, jaką pracodawcy są gotowi zatrudnić w zamian za określone wynagrodzenie

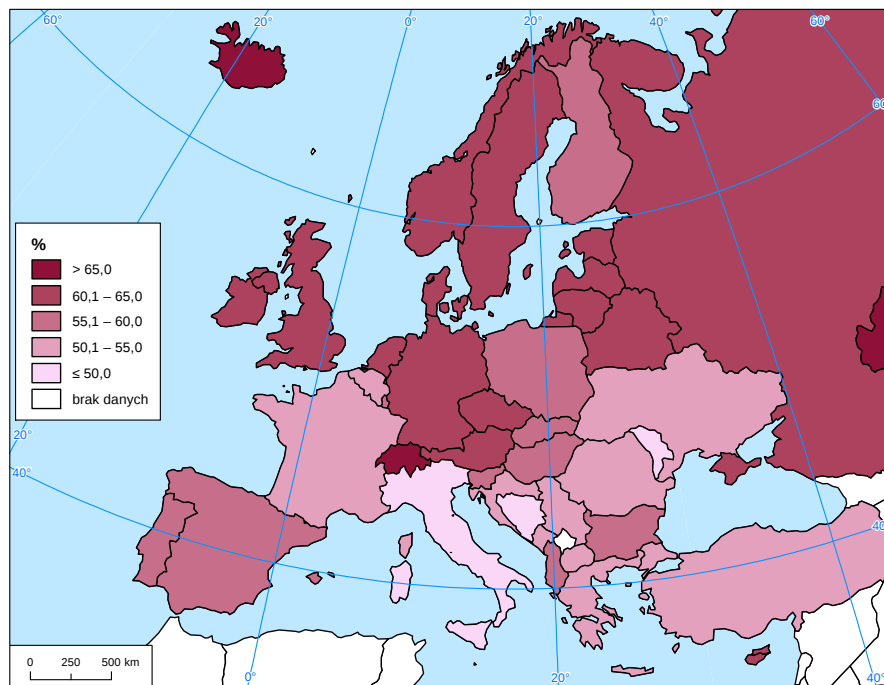
обciążеніе демографічне

stosunek liczby osób w wieku nieprodukcyjnym (biernych zawodowo) do liczby osób w wieku produkcyjnym (aktywnych zawodowo)

Audiobook

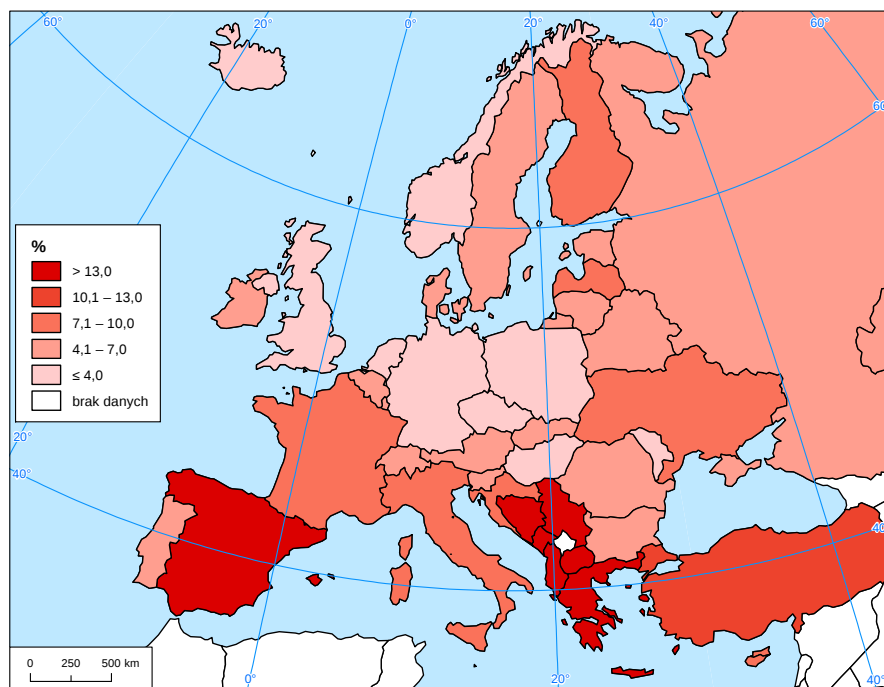
Polecenie 1

Przeanalizuj poniższe mapy oraz zapoznaj się z audiobookiem, a następnie wskaż kraje o największych różnicach między stopą bezrobocia kobiet i stopą bezrobocia mężczyzn.

Współczynnik aktywności zawodowej w krajach Europy w 2019 r.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., oprac. na podstawie danych Banku Światowego: [Unemployment, total \(% of total labor force\)](#); [Labor force participation rate, total](#), licencja: CC BY-SA 3.0.

Stopa bezrobocia w krajach Europy w 2019 r.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., oprac. na podstawie danych Banku Światowego: [Unemployment, total \(% of total labor force\)](#); [Labor force participation rate, total](#), licencja: CC BY-SA 3.0.

Aktywność zawodowa i bezrobocie w Polsce na tle innych krajów europejskich

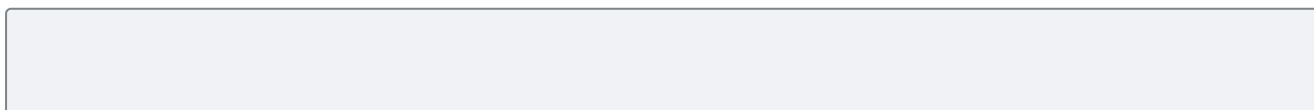
Audiobook można wysłuchać pod adresem: <https://zpe.gov.pl/b/P1A9dR6FF>

Według danych Banku Światowego współczynnik aktywności zawodowej w Polsce wynosił w 2019 roku 56,6%. Był więc nieco niższy niż średnia krajów Unii Europejskiej (czyli 57,3%) i dużo niższy niż średnia wartość dla świata (61,2%). Wiele krajów Europy Południowej i Wschodniej (takich jak na przykład Ukraina, Mołdawia, Rumunia, Serbia i Grecja) odznaczyło się niskimi wartościami analizowanego współczynnika, między innymi ze względu na starzenie się społeczeństwa. Z kolei państwa skandynawskie, Wielka Brytania, Irlandia, Islandia i wiele innych krajów Europy Zachodniej cechowały się wyższymi wartościami analizowanego wskaźnika. W większości przypadków występują tam względnie wysokie (jak na Europę) wartości współczynnika przyrostu naturalnego i odsetek ludności w wieku produkcyjnym. W krajach o relatywnie wysokich wartościach współczynnika aktywności zawodowej duży wpływ na ich wartości ma znaczna aktywność zawodowa kobiet. W Polsce różnica między wartością tego wskaźnika dla mężczyzn była wyższa o 26,0 punktów procentowych niż dla kobiet. Różnica ta była niższa niż w przypadku Unii Europejskiej (29,4 punktu procentowego). Krajami europejskimi o najmniejszej różnicy między tymi wskaźnikami były: Turcja (12,8%) oraz Islandia (17,7%). Ponadto relatywnie niskimi jej wartościami odznaczały się kraje Europy Wschodniej i Środkowej (na przykład Białoruś, Rosja, Estonia i Rumunia). Z kolei największą różnicę między współczynnikiem aktywności zawodowej mężczyzn i kobiet odnotowano w Mołdawii (46,2%) oraz w wielu wysoko rozwiniętych krajach Europy Zachodniej i Północnej (na przykład Francji, Belgii, Finlandii, Norwegii i Danii – powyżej 30%).

Stopa bezrobocia rejestrowanego w Polsce na tle Europy odznacza się obecnie jedną z najniższych wartości tego miernika (3,3%). W 2019 roku (według danych Banku Światowego) mniejszymi wartościami charakteryzowały się jedynie Niemcy, Czechy i Islandia. Przyjmuje się, że stopa bezrobocia poniżej 4% oznacza małe bezrobocie. Polska zatem należy do grupy krajów o niskim bezrobociu (dla przypomnienia: 3,3%), szczególnie biorąc pod uwagę średnią krajów UE (6,5%) i średnią na świecie (4,9%). Wysoką stopą bezrobocia w Europie odznaczają się kraje Europy Południowej, głównie położone na Półwyspie Bałkańskim i Iberyjskim. Są to państwa mające obecnie problemy gospodarcze. Natomiast niska stopa bezrobocia występuje w krajach o wysokim poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego, a także w państwach odnotowujących duży wzrost gospodarczy.

W Polsce różnica między stopą bezrobocia mężczyzn i kobiet jest niezauważalna. W 2019 roku wynosiła zaledwie -0,1 punktu procentowego. Oznaczało to, że stopa bezrobocia kobiet była nieznacznie większa niż w przypadku mężczyzn. W przypadku dodatniej wartości stopa bezrobocia mężczyzn byłaby trochę większa niż stopa bezrobocia kobiet. Wartościami tej różnicy zbliżonymi do zera charakteryzują się (oprócz Polski) inne kraje Europy Zachodniej i Północnej. Największymi dodatnimi wartościami tej różnicy odznaczały się w 2019 roku kraje Europy Wschodniej (Białoruś, Ukraina i Łotwa, odpowiednio: 3,2; 2,4 i 1,6 punktu procentowego). Stopa bezrobocia mężczyzn była tam zatem znacznie wyższa niż stopa bezrobocia kobiet. Natomiast w krajach Europy Południowej miała miejsce sytuacja odwrotna – stopa bezrobocia kobiet była znacznie wyższa niż stopa bezrobocia mężczyzn. Największe różnice odnotowano w Grecji (8,9 punktu procentowego), Bośni i Hercegowinie (5 punktów procentowych), Hiszpanii (4,5 punktu procentowego) oraz Turcji (4,4 punktu procentowego).

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., oprac. na podstawie [danych Banku Światowego](#), dostępny w internecie: data.worldbank.org, licencja: CC BY-SA 3.0.

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Zaznacz prawidłowe dokończenie zdania.

Współczynnik aktywności zawodowej w statystykach międzynarodowych jest ujmowany jako stosunek liczby

- ☐ pracujących do liczby ludności w wieku 15 lat i więcej.
- ☐ osób aktywnych zawodowo do ogólnej liczby ludności.
- ☐ pracujących do liczby bezrobotnych w wieku 15 lat i więcej.
- ☐ osób aktywnych zawodowo do liczby ludności w wieku 15 lat i więcej.

Ćwiczenie 2

Zaznacz prawidłowe dokończenie zdania.

Stopa bezrobocia w statystykach międzynarodowych jest ujmowana jako stosunek liczby

- ☐ bezrobotnych do liczby pracujących.
- ☐ aktywnych zawodowo do liczby pracujących.
- ☐ bezrobotnych do liczby aktywnych zawodowo.
- ☐ aktywnych zawodowo do liczby bezrobotnych.

Ćwiczenie 3

Zaznacz poprawne stwierdzenie dotyczące współczynnika aktywności zawodowej w Polsce.

- ☐ W 2019 roku był na poziomie 66–67%.
- ☐ Jego wartość w ostatnich latach systematycznie wzrasta.
- ☐ W 2019 roku w Polsce był niewiele niższy niż średnio w UE.
- ☐ Wskaźnik ten w przypadku kobiet jest wyższy niż w przypadku mężczyzn.

Ćwiczenie 4

Oceń, czy poniższe stwierdzenia są prawdziwe czy fałszywe.

Stwierdzenie	Prawda	Fałsz
W ciągu ostatnich 20 lat stopa bezrobocia nieustannie wzrasta.	☐	☐
Stopa bezrobocia rejestrowanego wynosi obecnie 3–4%.	☐	☐
Stopa bezrobocia w Polsce jest obecnie jedną z najniższych w Europie.	☐	☐
W naszym kraju stopa bezrobocia kobiet jest niemal dwukrotnie wyższa niż stopa bezrobocia mężczyzn.	☐	☐

Ćwiczenie 5

Przyporządkuj podane państwa do odpowiednich kategorii (według danych Banku Światowego za 2019 r.).

kraje o niższej niż średnia UE stopie bezrobocia

Hiszpania

Macedonia Północna

Islandia

Ukraina

Polska

Norwegia

Turcja

Dania

kraje o wyższej niż średnia UE stopie bezrobocia

Ćwiczenie 6

Przyporządkuj podane państwa do odpowiednich kategorii (według danych Banku Światowego za 2019 r.).

kraje, w których stopa bezrobocia kobiet jest wyższa niż stopa bezrobocia mężczyzn

Rumunia

Łotwa

Bośnia i Hercegowina

Hiszpania

Białoruś

Turcja

kraje, w których stopa bezrobocia mężczyzn jest wyższa niż stopa bezrobocia kobiet

Wyjaśnij, dlaczego w Grecji i Hiszpanii odnotowuje się wyższą stopę bezrobocia niż w Polsce, mimo wyższego poziomu rozwoju gospodarczego w tych południwoeuropejskich krajach.

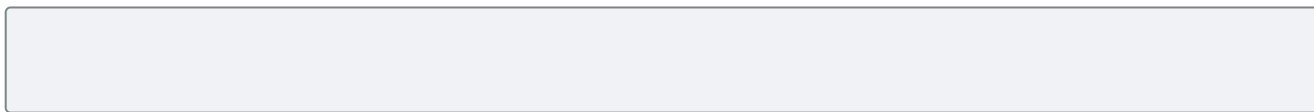
Zapoznaj się z poniższym tekstem źródłowym, a następnie odpowiedz na pytanie: Na czym polegała „profesjonalizacja bezrobocia” w Niemczech w pierwszej dekadzie XXI wieku?

((Uwarunkowania poziomu bezrobocia wybranych państw UE

Szczegółowa analiza linii trendu stopy bezrobocia długoterminowego pozwala na sformułowanie ciekawych wniosków [na podstawie badań pierwszej dekady XXI w. – przyp. red.].

Wyraźnie niższy jest poziom bezrobocia długoterminowego w państwach skandynawskich. Związane to jest m.in. z lepiej prowadzonymi działaniami mającymi na celu ograniczanie czasu pozostawania bez pracy osób zdolnych ją wykonywać. Dynamika bezrobocia długoterminowego dla nadbałtyckich państw skandynawskich charakteryzuje się najmniejszą zmiennością i odsetek osób pozostających bez pracy dłużej niż rok wśród ogółu bezrobotnych oscyluje wokół 20%. Wśród państw «starej Unii» zdecydowanie najwyższy jest odsetek bezrobotnych długookresowo w Niemczech. Przekracza on dwukrotnie poziom współczynnika dla państw skandynawskich. Powodem takiej sytuacji jest zapewne «nadopiekuńczość» państwa i szeroko rozwinięty system zabezpieczenia społecznego widoczny w zasadach przyznawania zasiłków socjalnych dla bezrobotnych, gdy zasiłek jest na tyle wysoki, że wystarcza na zaspokojenie podstawowych potrzeb i wówczas status bezrobotnego staje się wygodnym sposobem na życie. Właśnie w odniesieniu do Niemiec można mówić o swoistej «profesjonalizacji» bezrobocia. W grupie państw nadbałtyckich nowo wstępujących do UE wysoki poziom bezrobocia długoterminowego nie jest niespodzianką. Przyczyniają się do tego przemiany restrukturyzacyjne w gospodarkach tych państw i obecnie nie ma skutecznego sposobu ograniczania bezrobocia, zwłaszcza długoterminowego.

Źródło: M. Balcerowicz-Szkutnik, *Uwarunkowania poziomu bezrobocia wybranych państw UE – analiza statystyczna*, „Studia Ekonomiczne” 2013, nr 124, s. 84–85.

Dla nauczyciela

SCENARIUSZ LEKCJI

Imię i nazwisko autora: Kamil Kaliński

Przedmiot: geografia

Temat zajęć: Aktywność zawodowa i bezrobocie w Polsce na tle innych krajów europejskich

Grupa docelowa: III etap edukacyjny, liceum/technikum, zakres podstawowy, klasa III

Podstawa programowa

XV. Społeczeństwo i gospodarka Polski: rozmieszczenie ludności i struktura demograficzna, saldo migracji, struktura zatrudnienia i bezrobocie, urbanizacja i sieć osadnicza, warunki rozwoju rolnictwa, restrukturyzacja przemysłu, sieć transportowa, atrakcyjność turystyczna.

Uczeń:

5) wyjaśnia zmiany w strukturze zatrudnienia, podaje przyczyny bezrobocia i analizuje przestrzenne zróżnicowanie rynku pracy w Polsce.

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji,
- kompetencje matematyczne oraz kompetencje w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii,
- kompetencje cyfrowe,
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się.

Cele operacyjne

Uczeń:

- wymienia czynniki wpływające na stopień aktywności zawodowej ludności oraz jej zatrudnienia według sektorów gospodarki;
- oblicza współczynnik aktywności zawodowej i stopę bezrobocia;
- porównuje wartości współczynnika aktywności zawodowej i stopy bezrobocia w Polsce i innych krajach europejskich oraz proponuje przyczyny tego zróżnicowania.

Strategie nauczania: konektywizm

Metody nauczania: dyskusja, praca z e-materiałem, pogadanka

Formy zajęć: praca indywidualna, praca w parach, praca w grupach, praca całego zespołu klasowego

Środki dydaktyczne: e-materiał, komputer, projektor multimedialny (lub tablety z dostępem do internetu), zeszyt przedmiotowy

Materiały pomocnicze

Fierla I. (red.), *Geografia gospodarcza Polski*, PWE, Warszawa 2004.

Rogacki H. (red.), *Geografia społeczno-gospodarcza Polski*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2007.

Oficjalne dane statystyczne dotyczące aktywności zawodowej i bezrobocia:

- Eurostat, *Unemployment statistics*;
- Eurostat, *Labour market participation statistics*;
- The World Bank, *Labor force participation rate, total (% of total population ages 15+) (modeled ILO estimate)*;
- The World Bank, *Unemployment, total (% of total labor force) (modeled ILO estimate)* (dostęp 2.12.2021).

PRZEBIEG LEKCJI

Faza wprowadzająca

- Czynności organizacyjne (powitanie, sprawdzenie obecności).
- Dialog z uczniami mający na celu usystematyzowanie podstawowych wiadomości na temat ludności aktywnej i biernej zawodowo. W tym celu nauczyciel może wyświetlić na ekranie polecenie 1. z części „Przeczytaj” i poprosić chętnych uczniów o udzielenie odpowiedzi na forum klasy.
- Przedstawienie celów lekcji.

Faza realizacyjna

- Nauczyciel rozpoczyna burzę mózgów na temat czynników wpływających na stopień aktywności zawodowej ludności oraz jej zatrudnienia według sektorów gospodarki w różnych krajach. Następnie nauczyciel wyświetla fragment niniejszego e-materiału i weryfikuje pomysły uczniów.
- W kolejnej części lekcji nauczyciel rozpoczyna pogadankę na temat sposobów obliczania i przedstawiania współczynnika aktywności zawodowej i stopy bezrobocia w statystykach międzynarodowych. Może posiłkować się odpowiednim fragmentem e-materiału wyświetlonym na ekranie.
- Następnie nauczyciel dzieli uczniów na dwie grupy. Każda z grup ma za zadanie wykonać odpowiednie polecenia z części „Przeczytaj”. Grupa I – polecenie 2. i 3.,

a grupa II – polecenie 4. i 5. Uczniowie wykonują je, korzystając z tabletów lub komputerów.

- Po zakończonej pracy w grupach zespoły zgłaszają swoje pomysły. Rozpoczyna się klasowa dyskusja, którą kieruje nauczyciel. Uczniowie, oprócz analizy wykresów, dokonują ich interpretacji i próbują wskazać przyczyny badanych zjawisk.
- Po przeprowadzonej dyskusji nauczyciel wyświetla na ekranie mapy znajdujące się przed audiobookiem. Prosi uczniów o analizę map, wysłuchanie audiobooka i wykonanie do niego polecenia w parach. Po skończonej pracy chętni uczniowie zgłaszają swoje odpowiedzi do polecenia. Rozpoczyna się klasowa dyskusja, którą kieruje nauczyciel.
- W kolejnej części lekcji nauczyciel wyświetla na tablicy zadania z bloku ćwiczeń interaktywnych. Wskazani uczniowie podchodzą do tablicy i rozwiązują je.

Faza podsumowująca

- Podsumowanie i utrwalenie nowej wiedzy poprzez zadawanie pytań i udzielanie na nie odpowiedzi przez uczniów.
- Nauczyciel nagradza aktywnych uczniów, ocenia pracę w grupach i przypomina cele zajęć.
- Pożegnanie i zaproszenie na kolejną lekcję.

Praca domowa

- Wykonanie syntetycznej grafionotki dotyczącej tematu zajęć.
- Można poprosić także o zapoznanie się z kolejnym tematem lekcji (w przypadku blended learning).

Wskazówki metodyczne opisujące różne zastosowania danego multimedium

Audiobook może zostać wykorzystany podczas zajęć dotyczących przyczyn i skutków bezrobocia w regionach wysoko i słabo rozwiniętych (zakres rozszerzony: XXI. 6).